

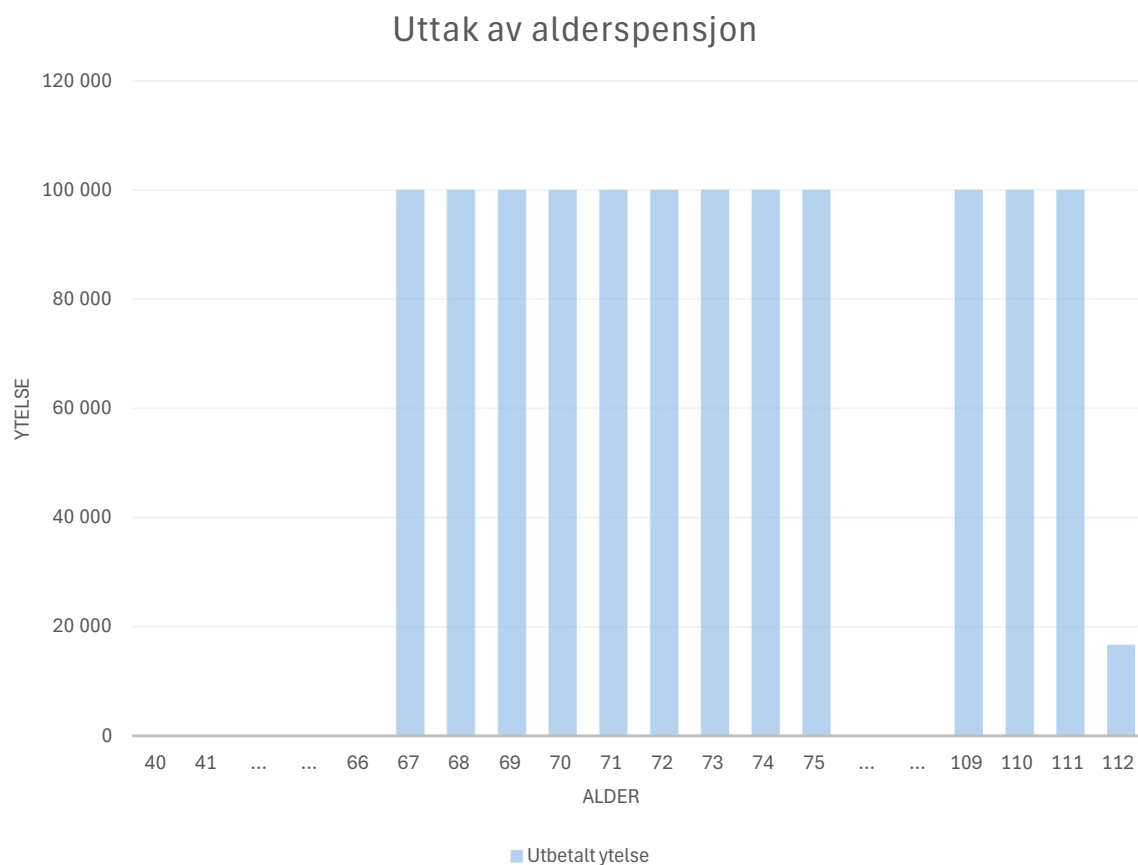
Beregningsrente som verktøy

Pensjonskasseforeningen
09.12.2025

Beregningsrente

Eksempel på pensjonsuttak

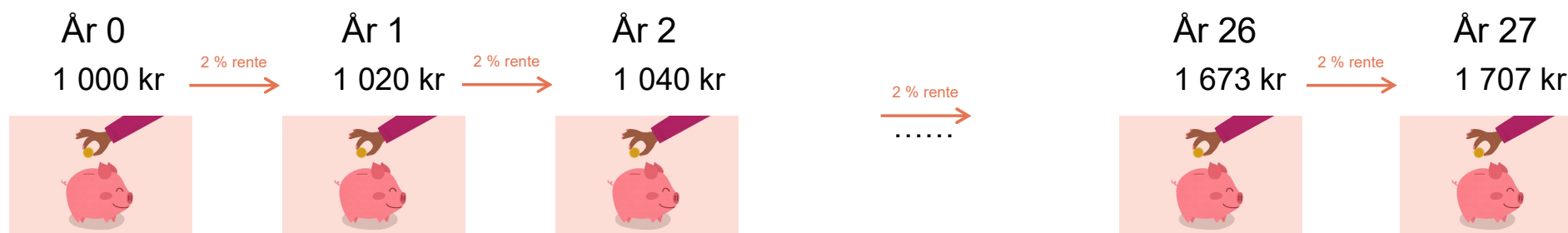
Scenario:

- Ser på en 40-åring som i dag har en årlig alderspensjonsytelse på 100 000 kr fra og med pensjonsalder 67 år og ut livet
 - Norges lengstlevende person gjennom tidene ble 112 år og 61 dager
- Gitt at 40-åringen blir like gammel som Norges lengstlevende person, vil man trengt ca. 4,5 MNOK totalt for å kunne betjene dette årlige beløpet fra 67...
- ... men trenger man å sette av hele beløpet på 4,5 MNOK i dag, når man antar at pengene vil få avkastning frem til personen når pensjonsalder og videre?

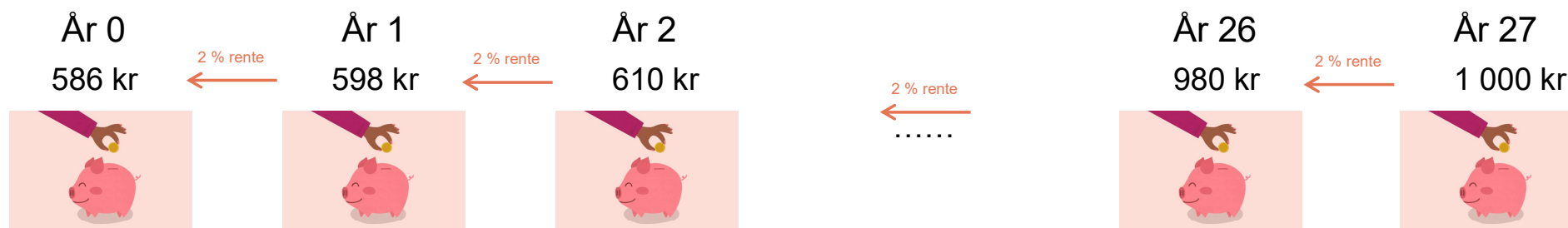
Beregningsrente

Eksempel på pensjonsuttak

- Det er her beregningsrenten kommer inn i bildet
- Eksempel: Ser på utviklingen av 1 000 kr med 2 % i år rente:

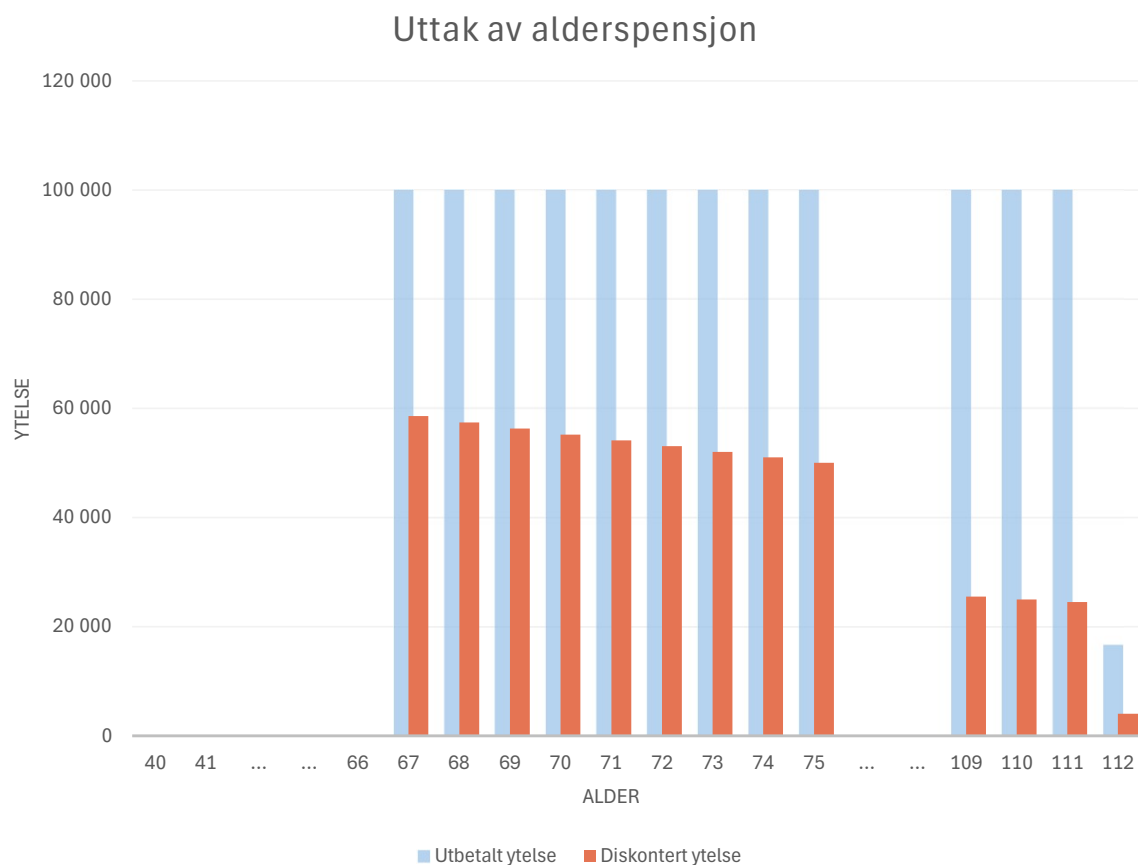

- Tilsvarende kan man beregne motsatt vei for å finne nødvendig beløp i «år 0»:

Beregningsrente

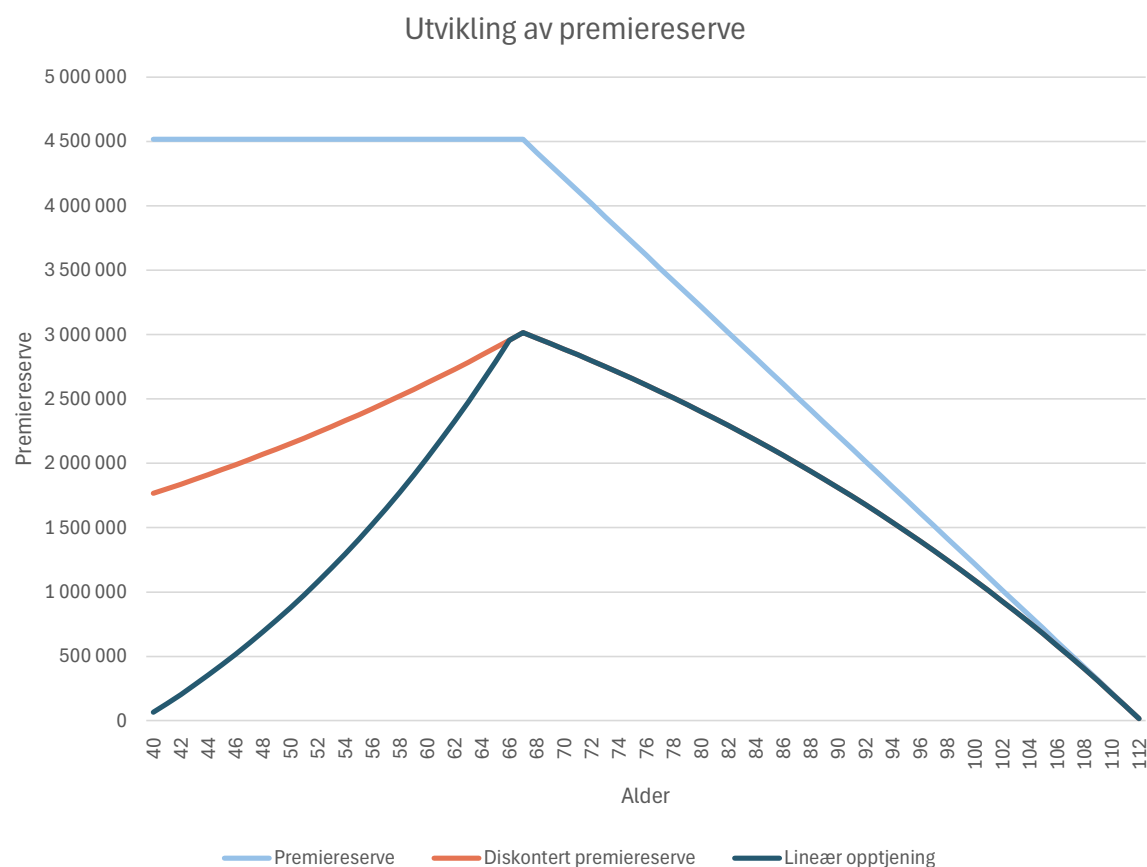
Eksempel på pensjonsuttak

- Ser nå på tidligere eksempel med 2 % i beregningsrente
- Med 2 % i beregningsrente reduseres **nåverdien** av utbetalingen
 - Trenger kun å sette av ~58 600 kr for den første pensjonsutbetalingen
- Trenger nå kun å sette av 1,8 MNOK mot 4,5 MNOK
 - Reduksjon i premiereserve på ~60 %!
- Kan sees på som en 'rabatt' (**rentegaranti**) for kunden, i bytte mot avkastningsrisiko som Pensjonskassen påtar seg
- I dette eksempelet ser vi bort fra dødelighetseffekten (beklager, aktuarer!)

Beregningsrente

Premiereserve

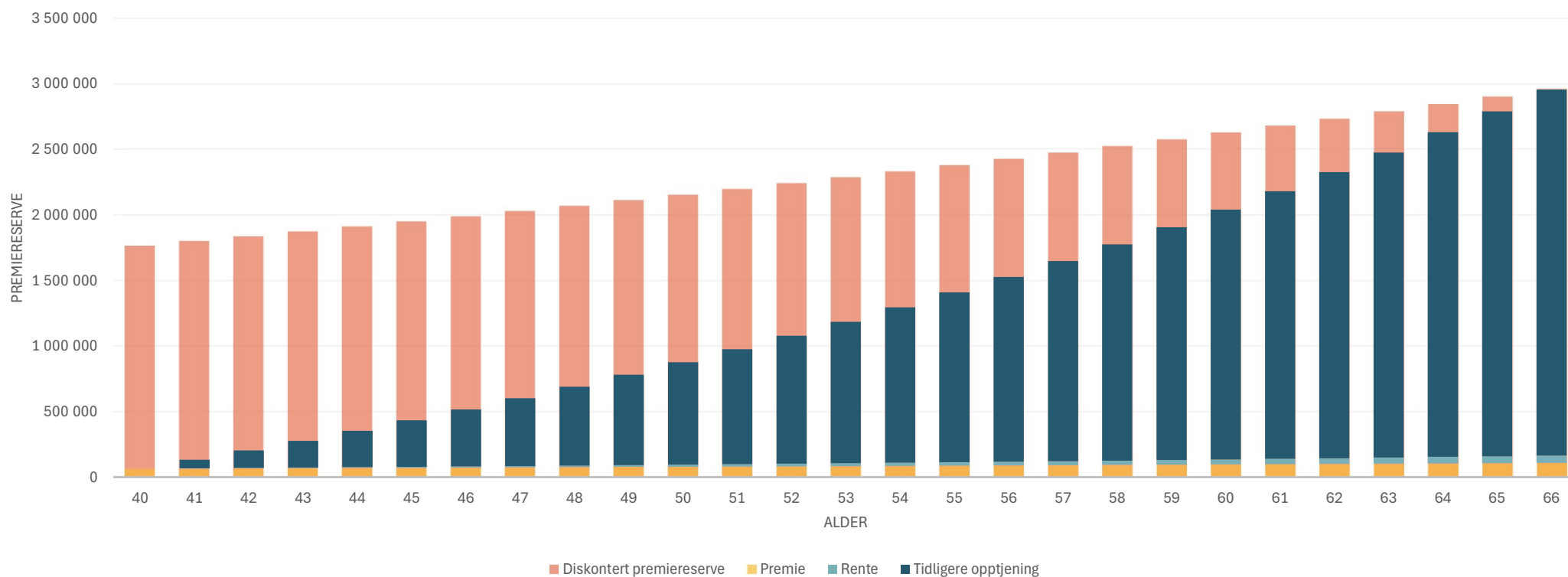

- Summerer vi alle ytelsene fra forrige slide vil vi da få nødvendig avsetning, altså **premiereserven**, ved alder 40
- Grafen viser hvordan premiereserven vil utvikle seg over tid
- Til sammenligning er det også skissert hvordan premiereserven hadde utviklet seg, hvis personen var **yrkesaktiv** og tjente opp denne ytelsen lineært
- I dette eksempelet ser vi bort fra dødelighetseffekten (beklager igjen, aktuarer!)

Beregningsrente

Premiereserve og premier

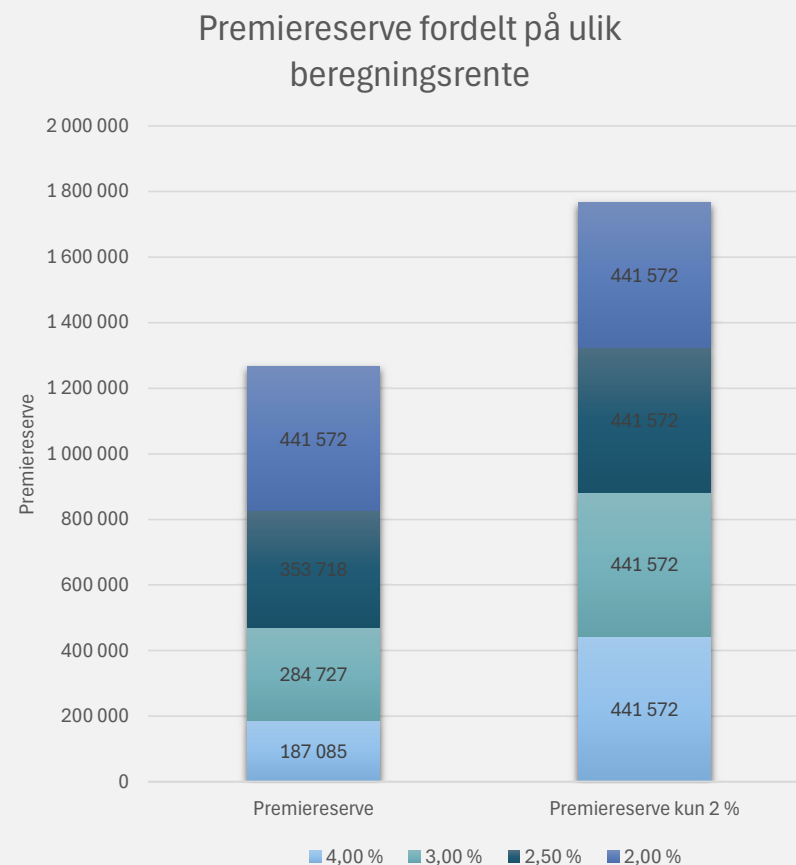
Sammenligning av opptjent ytelse mot lineær opptjening

Beregningsrente

Opptjente ytelser og ulike beregningsrenter

- I tidligere eksempel ble det benyttet én beregningsrente, men realiteten er at opptjent ytelse kan inneholde flere ulike beregningsrenter
- I figuren til høyre kan man se effekten av ulikt rentenivå på lik opptjent ytelse. Her illustrerer hver kloss en opptjent ytelse på 25 000 kr
- Verdt å merke seg hvor stor forskjell det er i mellom premiereserve som er beregnet på 2 % rente mot 4 % rente for eksempelpersonen!
 - Renters rente-effekt der altså! Den sparker ekstra godt fra seg jo lengre frem i tid man beregner

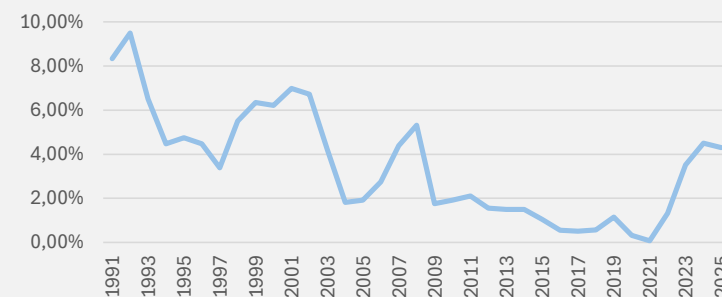
Beregningsrente

Historikk og bakgrunn

- Tidligere rentemarked og rentenivå
 - Til tider Texas-tilstander?
- Høy beregningsrente, lave premier – en strategi for å tiltrekke seg pensjonskunder?
- Gradvis reduksjon i beregningsrente gjennom årene som følge av maksimalgrenser fra myndighetene
 - 4,00 % til år 2004
 - 3,00 % fra 1.1.2004
 - 2,50 % fra 1.1.2012
 - 2,00 % fra 1.1.2015
- Innføring av Solvens II-regelverket strammer inn bruken av høy beregningsrente?

Styringsrenten i Norges Bank

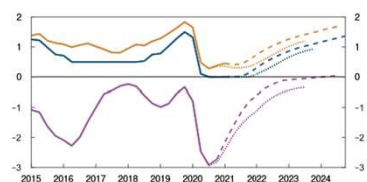

Beregningsrente

Fremtidig opptjening av ytelser og premier

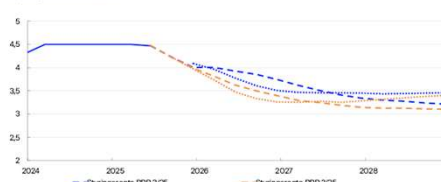
- Hva med fremtidig opptjening av ytelser og eventuelle premier?
- Hvordan er dagens nivå på markedsrenten og fremtidsutsikter?
- Eventuelle påvirkninger på **rentegarantipremie** og øvrige premier?

Figur 4.5 Litt høyere rentebane, men fortsatt ekspansiv pengepolitikk
Prosent

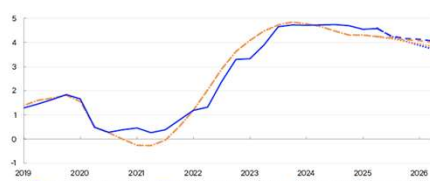
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

3.4 Styringsrenteforventninger
Styringsrente, Prosent

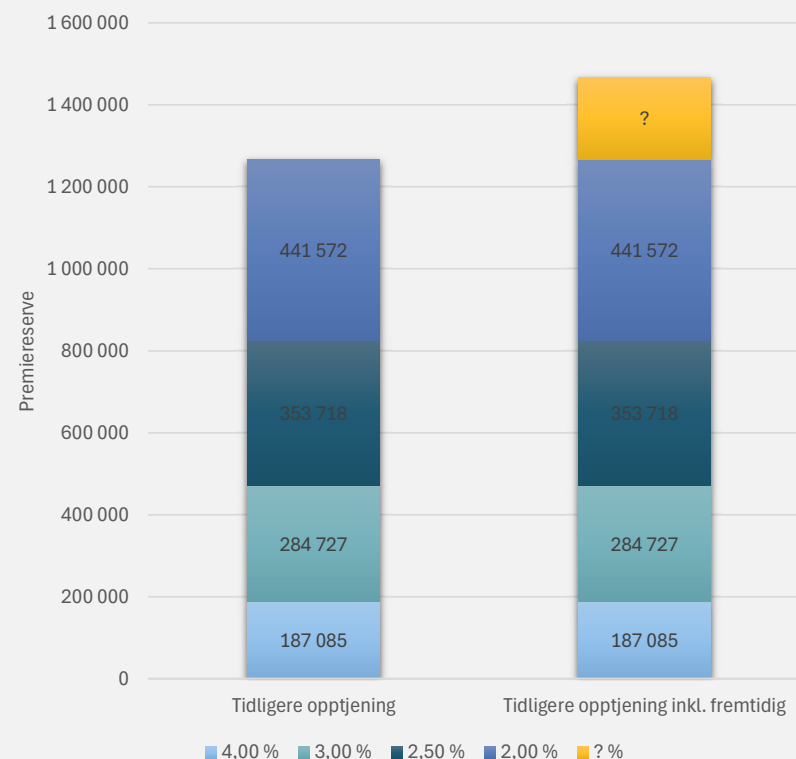
Kilder: Bloomberg og Norges Bank

3.3 Enkel regel for pengepolitikken
Tre måneders pengemarkedsrente, Prosent

Kilder: Bloomberg og Norges Bank

Premiereserve fordelt på ulike beregningsrente

Beregningsrente

Fremtidig opptjening av ytelser og premier

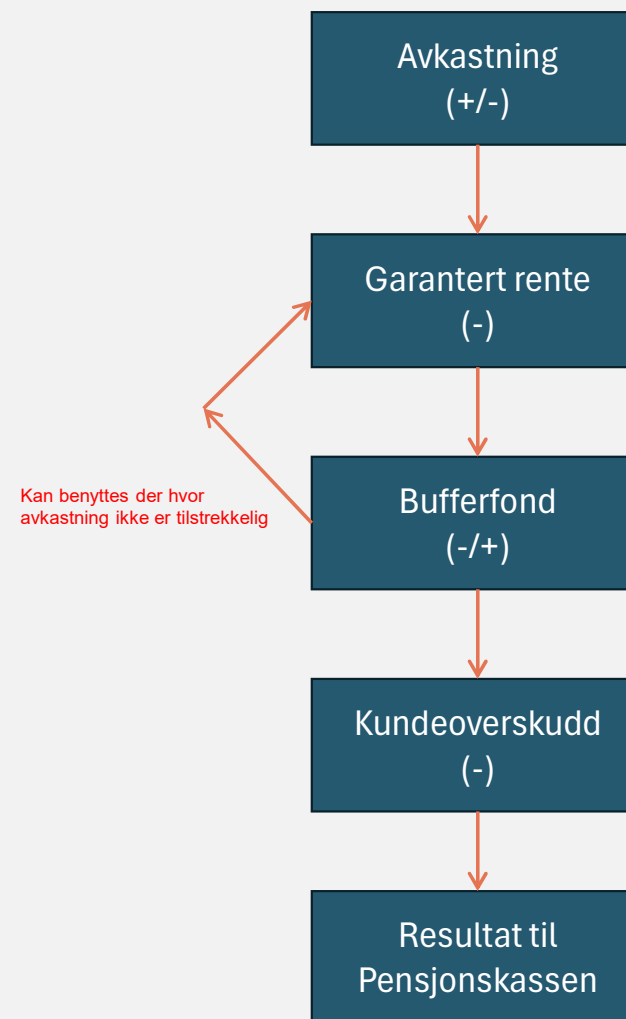

- Premiebetalende
 - Opptjening av pensjon for yrkesaktive
 - Pensjonsregulering for pensjonister
 - Regulering av oppsatte rettigheter
 - Ved økning i pensjonsytelser i overnevnte punkter er det **medlemsforetakene** som innbetaler premie
 - Unntaket er hvis det er tildelt overskudd fra avkastnings-/risikoresultat til premiefond/pensjonistenes overskuddsfond/reguleringsfond for uførepensjon som da videre benyttes til å dekke premie
 - ... og naturligvis for fortsettelsesforsikringer
- Opptjente ytelser (fripoliser)
 - Eneste mulighet for fremtidig «opptjening» av ytelser som følger av overskuddstildeling fra
 - Overskudd fra avkastningsresultat
 - Overskudd fra risikoresultat

Beregningsrente

Avkastningsresultat og fordeling av overskudd

- Eksempel:
 - 5,50 % verdijustert avkastning
 - 2,50 % i garantert rente som må dekkes
 - Står da igjen med $5,50\% - 2,50\% = 3,00\%$ i verdijustert avkastning som da kan
 - Settes av til bufferfond
 - Resterende tildeles da som avkastningsoverskudd til kundene
- Husk at overskudd til premiebetalende kunder er en form for rabatt av fremtidig premie!

Beregningsrente

Solvenskapitaldekning

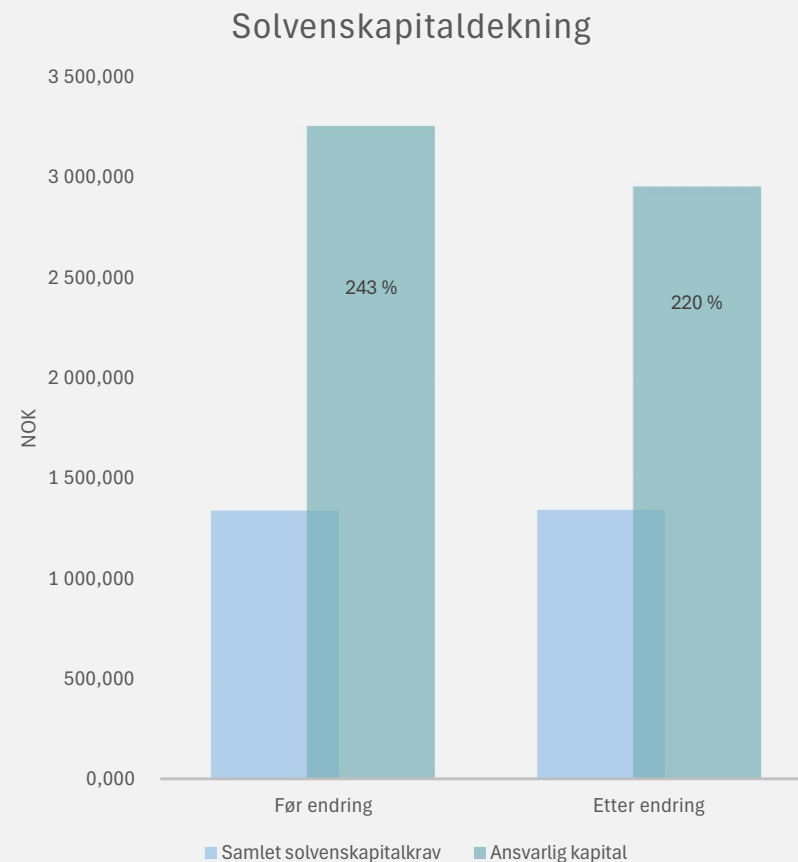
- Effekten av redusert ansvarlig kapital
- Redusert rente (selvforklarende)
- Økt durasjon
- Forventninger til fremtidig rentegarantipremie
- Avgangsrisiko
- Fremtidig kontantstrøm
- Husk at SKD viser **øyeblikksbildet** av Pensjonskassen! Man skal for eksempel ikke lengre tilbake enn til covid-årene for å ha en situasjon hvor markedsrenten var lav og stressfaktorene i markedsrisiko var annerledes fra dagens situasjon

Beregningsrente

Solvenskapitaldekning

- Eksempel på hvordan solvenskapitaldekningen endres som følge av reduksjon i beregningsrente på tidligere opptjening til 2,00 %:
- Lukket privat pensjonskasse
- Fordeling på premiereserve mv.
 - Premiebetalende - 37%
 - Fripoliser - 63 %
- Fordeling på bestand
 - Premiebetalende - Overvekt pensjonister, snittalder 80 år
 - Fripoliser - Overvekt av yrkesaktive, snittalder 55 år
 - 63 år i snitt på hele bestanden
- Gjennomsnittlig beregningsrente og durasjon
 - Premiebetalende - 2,87 % snittrente, 8,5 år i durasjon
 - Fripoliser - 2,65 % snittrente, 16,5 år i durasjon
- Bufferkapital
 - ~57 % i bufferfond målt mot premiereserve mv. totalt
 - ~29 % i egenkapital målt mot premiereserve mv. totalt
- Effekten på solvenskapitaldekningen
 - 243 % SKD -> 220 % SKD
 - Reduksjon i ansvarlig kapital på 320,5 MNOK

Beregningsrente

Pensjonskassen bør vurdere

- Dagens rentenivå og fremtidsutsikter
- Durasjon
- Lukket/åpen pensjonskasse
- Bestandsfordeling
 - Premiebetalende/ferdig opptjente pensjoner
 - Yrkesaktive/pensjonsmottagere
 - Aldersfordeling
- Rentegarantipremie-nivået
- Betalingsvillighet mot sponsor/medlemsforetakene
- Bufferfondsstrategi
 - Med bufferfond som er mer fleksibelt, bør man se på beregningsrenten på nytt?
- Kapitalstrategi
- ALM og eventuelle framskrivninger

Beregningsrente

Konsekvenser for sponsor og/eller medlemsforetak

- Mulig økte premier?
 - Hvilke premier berøres av redusert beregningsrente?
 - Sparepremie
 - Risikopremie
 - Engangspremie
 - Reguleringspremie
 - Hvilke premier berøres av at forsikringskapitalen øker?
 - Forvaltningspremie?
 - Fortjenesteelementer?
- Mulig reduksjon i fremtidig premier?
 - Rentegarantipremie
 - Potensielt mer avkastningsoverskudd som kan fordeles til ulike fond, som videre kan benyttes til å dekke eventuelle premier

Lumera